

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL „GLOBALIOS LIETUVOS“ – UŽSIENIO LIETUVIŲ ĮSITRAUKIMO Į VALSTYBĖS GYVENIMĄ – KŪRIMO 2011–2019 METŲ PROGRAMOS PATVIRTINIMO

2011 m. kovo 30 d. Nr. 389

Vilnius

Įgyvendindama Lietuvos Respublikos Vyriausybės veiklos programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2008 m. gruodžio 9 d. nutarimu Nr. XI-52 (Žin., 2008, Nr. [146-5870](#)), 214 nuostatą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a :

1. Patvirtinti „Globalios Lietuvos“ – užsienio lietuvių įsitraukimo į valstybės gyvenimą – kūrimo 2011–2019 metų programą (pridedama).

2. Pavesti Užsienio reikalų ministerijai kartu su kitomis šiuo nutarimu patvirtintą programą įgyvendinančiomis institucijomis parengti šios programos įgyvendinimo priemonių tarpinstitucinį 2012–2014 metų veiklos planą.

3. Pripažinti netekusiais galios:

3.1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. liepos 23 d. nutarimą Nr. 783 „Dėl Ilgalaikės valstybės santykių su užsienio lietuviais 2008–2020 metų strategijos patvirtinimo ir Ilgalaikės valstybės santykių su užsienio lietuviais 2008–2020 metų strategijos koordinavimo ir priežiūros komisijos sudarymo“ (Žin., 2008, Nr. [91-3633](#));

3.2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. spalio 29 d. nutarimą Nr. 1116 „Dėl Tarpinstitucinės bendradarbiavimo su užsienio lietuvių bendruomenėmis 2008–2012 metų programos patvirtinimo“ (Žin., 2008, Nr. [130-4977](#));

3.3. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. gruodžio 9 d. nutarimą Nr. 1743 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. liepos 23 d. nutarimo Nr. 783 „Dėl Ilgalaikės valstybės santykių su užsienio lietuviais 2008–2020 metų strategijos patvirtinimo ir Ilgalaikės valstybės santykių su užsienio lietuviais 2008–2020 metų strategijos koordinavimo ir priežiūros komisijos sudarymo“ pakeitimo“ (Žin., 2009, Nr. [157-7098](#));

3.4. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. gruodžio 9 d. nutarimą Nr. 1745 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. spalio 29 d. nutarimo Nr. 1116 „Dėl Tarpinstitucinės bendradarbiavimo su užsienio lietuvių bendruomenėmis 2008–2012 metų programos patvirtinimo“ pakeitimo“ (Žin., 2009, Nr. [157-7100](#)).

4. Pasiūlyti savivaldybėms, Lietuvos nacionaliniam radijui ir televizijai ir Lietuvos Respublikos vyriausiajai rinkimų komisijai dalyvauti įgyvendinant šiuo nutarimu patvirtintą programą.

Ministras Pirmininkas

Andrius Kubilius

Užsienio reikalų ministras

Audronius Ažubalis

„GLOBALIOS LIETUVOS“ – UŽSIENIO LIETUVIŲ ĮSITRAUKIMO Į VALSTYBĖS GYVENIMĄ – KŪRIMO 2011–2019 METŲ PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Susiklosčiusios istorinės aplinkybės, pasaulyje vykstantys intensyvūs migracijos ir globalizacijos procesai lėmė, kad didelė Lietuvos tautos dalis gyvena ne geografinėje Lietuvos teritorijoje. Apibendrintais Lietuvos diplomatinėms atstovybėms ir konsulinėms įstaigoms, Migracijos departamentui prie Vidaus reikalų ministerijos, Lietuvos statistikos departamentui ir Pasaulio lietuvių bendruomenės duomenimis, už Lietuvos ribų gyvena apie 1,3 mln. lietuvių kilmės ir iš Lietuvos kilusių asmenų, iš jų – apie 300 tūkst. yra Lietuvos Respublikos piliečiai. Taigi Lietuva yra pasiryžusi pakeisti valstybės santykį su Lietuvos tautos dalimi užsienyje ir ryšių su diaspora valstybės politiką grįsti „Globalios Lietuvos“ idėja.

2. „Globali Lietuva“ – Lietuvoje ir užsienyje gyvenanti Lietuvos tauta, jungiama bendros lietuviškosios tapatybės ir istorinės atminties, kuri naudodama kūrybinį savo potencialą aktyviai įsitraukia į Lietuvos pilietinį, politinį, ekonominį, kultūrinį gyvenimą ir prisideda prie modernios Lietuvos kūrimo. Svarbios sąlygos užsienio lietuviams įsitraukti į Lietuvos gyvenimą – jų tautinio tapatumo, lietuviybės išlaikymas ir Lietuvos Respublikos pilietybės išsaugojimas.

3. Šiuo metu valstybės ryšių su užsienio lietuviams ir jų organizacijomis stiprinimo svarba tiesiogiai ar netiesiogiai pažymėta įvairiuose strateginio planavimo dokumentuose. Tačiau iki šiol nebuvo dokumento, pagal kurį būtų nuosekliai ir kryptingai įgyvendinama valstybės politika, grindžiama abipusišku, pagarba ir partneryste paremtu ryšiu su Lietuvos diaspora, leidžianti užsienio lietuviams išsaugoti tautinį tapatumą ir skatinanti Lietuvos diasporą įsitraukti į valstybės kūrimo procesą.

4. „Globalios Lietuvos“ – užsienio lietuvių įsitraukimo į valstybės gyvenimą – kūrimo 2011–2019 metų programa (toliau – Programa) – plėtros programa, parengta bendradarbiaujant užsienio lietuviams, Pasaulio lietuvių bendruomenei, valstybės institucijoms ir įstaigoms, nevyriausybinėms organizacijoms ir konsultuojantis su Lietuvos visuomene. Programoje numatyta pasiekti, kad lietuvis, kad ir kur jis gyventų, jaustųsi „Globalios Lietuvos“ dalimi ir dalyvautų valstybės gyvenime.

5. Rengiant Programą, remtasi gausias diasporas turinčių valstybių politikos, skirtos jų diasporai, patirtimi. Lietuvos migracijos procesai panašūs į Airijos, Lenkijos ar kitų valstybių migracijos procesus. Joms pavyko savo diasporą įtraukti į valstybės kūrimą – ekonominį, kultūrinį, socialinį gyvenimą, – ir taip sustiprinti nacionalinius interesus konkuruojančiame globaliame pasaulyje.

6. Programa parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės veiklos programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2008 m. gruodžio 9 d. nutarimu Nr. XI-52 (Žin., 2008, Nr. [146-5870](#)), nuostatomis.

7. Programoje vartojamos sąvokos:

Lietuvos diaspora – užsienyje gyvenanti Lietuvos tautos dalis, kurią sudaro Lietuvos Respublikos piliečiai ir lietuvių kilmės asmenys, taip pat nelietuvių kilmės asmenys, kildinantys save iš Lietuvos, siejantys save su Lietuva istoriniu, kultūriniu, socialiniu, ekonominiu ar politiniu ryšiu.

Lietuvos draugai – užsienio valstybių piliečiai, savanoriškai prisidedantys prie gerų žinių apie Lietuvą sklaidos ir Lietuvos interesų pasaulyje gynimo, palaikymo ir stiprinimo.

Lituanistinė mokykla – švietimo įstaiga užsienyje, kurioje supažindinama su Lietuva, sudaromos sąlygos saviraiškai lietuvių kalba ir per kurią palaikoma ir skleidžiama lietuviybė.

Pasaulio lietuvių bendruomenė – užsienyje įsteigta nevyriausybinė organizacija, vienijanti užsienio lietuvių bendruomenes ir Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungą.

Pasaulio lietuvių jaunimo sąjunga – užsienyje įsteigta nevyriausybinė organizacija, vienijanti užsienio lietuvių jaunimo sąjungas.

Socialinis tinklas – socialinė struktūra, kurią sudaro individai ir (arba) organizacijos, siejami tarpusavio priklausomybės ryšių. Virtualioje (interneto) erdvėje socialinis tinklas yra bendruomenė asmenų, kurie jungiasi bendrai veiklai, dalijasi informacija.

Užsienio lietuvių bendruomenė – prie Pasaulio lietuvių bendruomenės priklausanti tam tikroje užsienio valstybėje veikianti nevyriausybinė organizacija, kurios tikslas yra vienyti toje valstybėje gyvenančius lietuvius.

Užsienio lietuviai – užsienio valstybėse gyvenantys lietuvių kilmės asmenys.

Užsienio lietuvių lituanistinis švietimas – bendrojo lavinimo ir neformaliojo švietimo mokyklų užsienyje veikla, kurios paskirtis – išsaugoti lietuvių tautinį tapatumą, supažindinti su Lietuvos valstybės istorija, kultūra, paveldu, padėti išmokti lietuvių kalbą ir ją išlaikyti, sudaryti sąlygas saviraiškai lietuvių kalba.

Užsienio lietuvių organizacija – tam tikroje užsienio valstybėje veikianti nevyriausybinė organizacija, vienijanti grupę tos valstybės lietuvių pagal geografinę vietovę, veiklą, pomėgius ar kitus interesus.

8. Programoje nustatyti jos paskirtį atitinkantys tikslai, uždaviniai šiems tikslams pasiekti, pateikiama kiekvieną tikslą paaiškinanti ir pagrindžianti informacija, apibrėžiami vertinimo kriterijai, padėsiantys nustatyti Programos tikslų ir uždavinių įgyvendinimo sėkmę.

II. PROGRAMOS VIZIJA

9. Programos vizija atspindi idealizuotą būklę, kuri turėtų būti pasiekta įgyvendinus Programos tikslus ir uždavinius:

9.1. užsienio lietuviai išlaiko lietuvių tautinį tapatumą ir ryšius su Lietuva, yra Lietuvos patriotai, savo veikla prisidedantys prie Lietuvos pažangos;

9.2. užtikrinama tarptautiniais įsipareigojimais garantuota asmenų, priklausančių lietuvių tautinei mažumai užsienyje, teisių apsauga;

9.3. Lietuvos Respublikos piliečiai, gyvenantys užsienyje, dalyvauja rinkimuose Lietuvoje, jų interesams atstovaujama Lietuvos Respublikos Seime;

9.4. vyksta protų apykaita, mokslininkai – Lietuvos diasporos atstovai – vykdo bendrus projektus su Lietuvos akademinė bendruomene, mokslininkus į Lietuvą pritraukia stažuočių ir mainų programos;

9.5. kultūros veikloje dalyvauja diasporos ir Lietuvos kūrėjai, vyksta produktyvūs mainai, užsienio lietuvių buvimo svetur patirtis grįžta į Lietuvą, stiprindama visuomenės kūrybinį potencialą;

9.6. Lietuvos diaspora prisideda prie eksporto rinkų ieškojimo, investicijų, inovacijų ir atvykstamojo turizmo į Lietuvą skatinimo;

9.7. po visą pasaulį pasklidę lietuviai yra susijungę į bendrą kultūrinę, socialinę, mokslo ir komunikacijos erdvę;

9.8. Lietuvos institucijų ir įstaigų teikiamos elektroninės paslaugos prieinamos užsienio lietuviams ir atitinka jų poreikius;

9.9. Lietuvos diaspora kartu su Lietuvos draugais pristato Lietuvą pasaulyje, solidariai prisideda prie gerų žinių apie Lietuvą sklaidos, Lietuvos interesų pasaulyje gynimo, palaikymo ir stiprinimo;

9.10. Lietuvos visuomenė supažindinama su užsienio lietuvių veikla ir jos istorija, skatinama domėtis užsienio lietuvių organizacijomis, o išvykusieji raginami dalyvauti jų veikloje.

III. PROGRAMOS PASKIRTIS, TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR VERTINIMO KRITERIJAI

10. Programos paskirtis – numatyti mechanizmus, skatinančius užsienio lietuvius puoselėti lietuvių kalbą, lietuvių tautinį tapatumą, stiprinti Lietuvos diasporos ryšius su Lietuva, įsitraukti į įvairias valstybės gyvenimo sritis ir prisidėti prie Lietuvos gerovės kūrimo, sudarančius tam palankias sąlygas.

11. Pirmasis Programos tikslas – siekti, kad užsienio lietuviai globalizacijos sąlygomis išlaikytų lietuvių tautinį tapatumą, rūpintis asmenų, priklausančių lietuvių tautinei mažumai užsienyje, teisių apsauga. Vadovaujamosi šiomis nuostatomis:

11.1. Globalizacijos procesai, sparti mokslo ir technologijų plėtra kelia iššūkius valstybei ir tautai, verčia ieškoti būdų, kaip šiomis sąlygomis išlaikyti lietuvių tautinį tapatumą. „Globalios Lietuvos“ sampratos realizavimas reiškia ne tik kitokio nei iki šiol požiūrio į emigraciją, bet ir kokybiškai naujų, grįstų partneryste ir pagarba, tautos ir valstybės santykių formavimą. „Globalios Lietuvos“ sampratą pirmiausia turi formuoti Lietuvos švietimo politika, kad dėl įvairių priežasčių į užsienį išvykstantys lietuviai jaustųsi Lietuvos patriotais ir integralios Lietuvos tautos dalimi.

11.2. Lisabonos sutartyje, iš dalies keičiančioje Europos Sąjungos sutartį ir Europos Bendrijos steigimo sutartį (OL 2007, C 306), ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje (OL 2000, C 364) pabrėžiama pagarba tautų kultūrai ir valstybių narių nacionaliniam savitumui. Tautinė savimonė, kalba, tradicijos, vertybės – vienas svarbiausių individus vienijančių veiksnių.

11.3. Užsienio reikalų ministerijos 2010 metų duomenimis, užsienio lietuvių bendruomenės įregistruotos 41 užsienio valstybėje, 22 užsienio lietuvių jaunimo sąjungas vienija Pasaulio lietuvių jaunimo sąjunga.

11.4. Dalis užsienio lietuvių bendruomenių yra sukūrusios nuoseklią tautinio tapatumo ir lietuviybės palaikymo sistemą: lituanistines mokyklas, lietuvių kultūros centrus, parapijų namus, klubus, savišalpos fondus, archyvus, periodinės spaudos ir knygų lietuvių kalba leidybą, rengia valstybei svarbių datų minėjimą, organizuoja tautinių dainų ir šokių bei sporto šventes. Kad užsienio lietuviai puoselėtų lietuvių tautinį tapatumą, plėtotų bendruomeninio ir organizacinio gyvenimo patirtį ir neatitoltų nuo Lietuvos politinio, socialinio, kultūrinio ir ekonominio gyvenimo, reikia Lietuvos valstybės dėmesio ir paramos.

11.5. Užsienio lietuvių žiniasklaida prisideda prie lietuvių tautinio tapatumo, lietuviybės palaikymo, skleidžia informaciją apie Lietuvą ir užsienio lietuvių bendruomenių įvairiose valstybėse veiklą, stiprina užsienio lietuvių ryšius su Lietuva. Lietuvos valstybės institucijos ir įstaigos teikia užsienio lietuvių žiniasklaidos priemonėms oficialią informaciją, padeda dalyvauti valstybės remiamuose informacijos sklaidos projektuose ir nustatytą tvarka gauti paramą iš Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondo ir kitų valstybės finansavimo šaltinių. Siekiant didinti užsienio lietuvių žiniasklaidos priemonių profesionalumą ir informatyvumą, skatintinas jų bendradarbiavimas su Lietuvos žiniasklaidos priemonėmis, informacijos mainai, tiesioginiai Lietuvoje ir užsienyje dirbančių žurnalistų ryšiai.

11.6. Nepaisant skirtingų užsienio lietuvių poreikių, lituanistinis švietimas užsienio lietuviams – esminis lietuvių tautinio tapatumo ir lietuviybės išlaikymo užsienyje veiksnys.

11.7. Užsienio reikalų ministerijos 2010 metų duomenimis, pasaulyje veikia 200 lituanistinių mokyklų: dauguma jų – neformaliojo švietimo, 12 – bendrojo lavinimo mokyklų. Lituanistinėse mokyklose mokosi apie 8 000 mokinių.

11.8. Lituanistinis ugdymas lituanistinėse mokyklose užsienyje skirtingas, pritaikytas konkrečios užsienio lietuvių bendruomenės poreikiams. Lituanistinėse mokyklose mokymo programos neunifikuotos, sudarytos pačių tose mokyklose dirbančių mokytojų, atsižvelgiant į mokyklos tikslus ir uždavinius, susirinkusių mokinių amžių, pasiekimų lygį. Dėl nevienodų Lietuvoje ir užsienyje taikomų lietuvių kalbos mokymo programų ir įvairios mokymo metodikos, mokymosi trukmės ir skirtingos kalbinės aplinkos skiriasi mokinių įgytų lietuvių kalbos žinių ir gebėjimų lygis. Taigi vaikams, net ir lankiusiems lituanistines mokyklas, grįžus į Lietuvą sunku mokytis pagal Lietuvoje galiojančias ugdymo programas.

11.9. Lituanistiniam švietimui užsienyje galėtų pasitarnauti plačiai prieinamos lietuvių kalbos mokymo programos, pagrįstos kalbos mokėjimo lygiais ir pritaikytos skirtingo

amžiaus ir skirtingų kalbinių gebėjimų mokiniams. Galėtų būti rengiama ir kalbos pasiekimų tam tikrų lygių vertinimo ir įsivertinimo sistema. Trūksta plačiai prieinamų nuotolinio ir savarankiško lietuvių kalbos mokymosi išteklių, kuriais galėtų naudotis ir tie mokiniai, kurie dėl įvairių priežasčių nelanko lituanistinių mokyklų. Būtina aiški ir koordinuota lituanistinių mokyklų aprūpinimo mokymo priemonėmis ir metodinės paramos joms teikimo sistema.

11.10. Lituanistinį švietimą užsienio lietuvių atstovai nurodo kaip vieną prioritetų, kur reikia kryptingos valstybės paramos ir dėmesio. Lituanistinį švietimą reikia modernizuoti naudojant šiuolaikiškas informacines ir ryšių technologijas, įtvirtinti glaudesnes jo sąsajas su Lietuvos švietimo sistema.

11.11. Tautinių mažumų ir joms priklausančių asmenų teisių apsaugą garantuoja tarptautiniai žmogaus teisių apsaugos dokumentai. Tautinių mažumų teisių apsaugos įsipareigojimus nustato ir dvišalės sutartys. Tokias tarpvalstybines sutartis, numatančias asmenims, priklausantiems tautinėms mažumoms, teisę laisvai puoselėti, saugoti ir plėtoti savo tautinį, kultūrinį, kalbinį ir religinį savitumą, Lietuva yra sudariusi su Lenkija, Rusija, Baltarusija ir Ukraina. Pažymėtina, kad atsakomybę už tautinių mažumų teisių apsaugos užtikrinimą prisiima ta valstybė, kurioje gyvena tautinė mažuma. Lietuva stebi, ar užsienio valstybė, kurioje gyvena asmenys, priklausantys lietuvių tautinei mažumai, užtikrina tokią apsaugą, ar nepažeidžiamos tarptautiniuose dokumentuose įtvirtintos tautinėms mažumoms priklausančių asmenų teisės ir laisvės. Nustačius galimus pažeidimus, turi būti imamasi atitinkamų diplomatinė priemonių asmenų, priklausančių lietuvių tautinei mažumai užsienyje, teisių apsaugai užtikrinti. Prie tokių pažeidimų nustatymo galėtų prisidėti ir užsienio lietuvių organizacijos.

12. Pirmojo tikslo vertinimo kriterijus – didėjanti užsienio lietuvių, manančių, kad sudarytos geresnės sąlygos išlaikyti lietuviybę užsienyje, dalis (procentais): 2019 metais – ne mažiau kaip 60 procentų.

13. Uždaviniai pirmajam tikslui pasiekti:

13.1. įtvirtinti visuomenėje „Globalios Lietuvos“ sampratą, skatinti užsienio lietuvius puoselėti lietuvių tautinį tapatumą, lietuviybę ir bendruomeniškumą, remti užsienio lietuvių žiniasklaidą;

13.2. diegti šiuolaikiškas informacines ir ryšių technologijas – modernizuoti lituanistinį švietimą ir įtvirtinti glaudesnes jo sąsajas su Lietuvos švietimo sistema;

13.3. sukurti plačiai prieinamą, skirtingoms kalbinėms grupėms pritaikytą, lietuvių kalbos mokymosi modulinę sistemą, plėtoti nuotolinio ir savarankiško lietuvių kalbos mokymosi išteklius;

13.4. stebėti, kaupti ir analizuoti informaciją apie asmenų, priklausančių lietuvių tautinei mažumai užsienyje, teisių apsaugą.

14. Uždavinių pirmajam tikslui pasiekti vertinimo kriterijai:

14.1. Lietuvos valstybės institucijų ir įstaigų organizuojamų ir remiamų projektų konkursų, iniciatyvų ir kitokių renginių, skirtų lietuviybei saugoti, lituanistiniam švietimui

stiprinti ir bendruomeniškumui skatinti, skaičius: dabartinė reikšmė (2010 metais) – 5; siektina reikšmė (2019 metais) – ne mažiau kaip po 8 kasmet;

14.2. „Globalios Lietuvos“ idėjai populiarinti skirtų renginių ir iniciatyvų skaičius: dabartinė reikšmė (2010 metais) – 2; siektina reikšmė (2019 metais) – ne mažiau kaip po 2 kasmet;

14.3. nacionaliniu lygmeniu parengta skirtingoms kalbinėms grupėms pritaikyta ir virtualioje mokymosi aplinkoje skelbiama lietuvių kalbos mokymosi modulinė sistema: dabartinė reikšmė (2010 metais) – nėra; siektina reikšmė (2019 metais) – yra (parengta ir plėtojama);

14.4. išplėtoti nuotolinio ir savarankiško lietuvių kalbos mokymosi moduliai, vykdoma lietuvių kalbos mokymosi galimybių sklaida: dabartinė reikšmė (2010 metais) – nepakankamai; siektina reikšmė (2019 metais) – pakankamai;

14.5. parengta neformaliojo lituanistinio švietimo lietuvių kalbos atitinkamo lygio pasiekimų vertinimo ir įsivertinimo sistema: dabartinė reikšmė (2010 metais) – nėra; siektina reikšmė (2019 metais) – yra;

14.6. parengiamas informacinis biuletenis apie asmenų, priklausančių lietuvių tautinei mažumai užsienyje, teisių būklę: dabartinė reikšmė (2010 metais) – 0; siektina reikšmė (2019 metais) – po vieną kasmet.

15. Antrasis Programos tikslas – skatinti užsienio lietuvius įsitraukti į Lietuvos politinį, ekonominį, mokslo, kultūros ir sporto gyvenimą. Vadovaujamosi šiomis nuostatomis:

15.1. Daugėjant užsienio valstybėse gyvenančių Lietuvos Respublikos piliečių, svarbu išlaikyti ir stiprinti jų ryšį su Lietuva. Taigi Lietuvos Respublikos pilietybės santykių (taip pat ir galimybės Lietuvos Respublikos piliečiui turėti kitos valstybės pilietybę) teisinis reguliavimas turėtų būti nuoseklus, aiškus, atitikti Lietuvos Respublikos Konstituciją.

15.2. Užsienyje gyvenantys Lietuvos Respublikos piliečiai rinkimuose dalyvauja neaktyviai. Vyriausiosios rinkimų komisijos duomenimis, 2004 metais Lietuvos Respublikos Seimo rinkimuose užsienyje balsavo 17 tūkst. rinkėjų, 2008 metais – 10 tūkst. rinkėjų, o 2009 metais Respublikos Prezidento rinkimuose – 15 tūkst. rinkėjų. Manoma, kad užsienyje gyvena apie kelis šimtus tūkstančių balsavimo teisę turinčių Lietuvos Respublikos piliečių, taigi toks aktyvumas labai menkas. Įdiegus balsavimo internetu sistemą, Lietuvos Respublikos piliečių užsienyje dalyvavimo rinkimuose galimybės bus išplėtos, didės jų aktyvumas.

15.3. Tokia Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų sistema, kai užsienyje gyvenantys piliečiai įrašomi į tos vienmandatės rinkimų apygardos, kurios teritorijoje yra Lietuvos Respublikos Seimas, tai yra į Naujamiesčio rinkimų apygardos, rinkėjų sąrašą, yra tik Lietuvoje. Paprastai valstybės, suteikdamos užsienyje gyvenantiems savo piliečiams rinkimų teisę, jų balsus sumuoja su jų paskutinės gyvenamosios vietos apygardos rinkėjų balsais arba suteikia jiems atskirą politinį atstovavimą. Lietuvos Respublikos piliečius užsienyje dalyvauti politiniame Lietuvos gyvenime galėtų skatinti Lietuvos įstatymų nustatyta galimybė sudaryti atskiras vienmandates rinkimų apygardas užsienyje.

15.4. Tarptautinės migracijos organizacijos, Europos migracijos tinklo ir Socialinių tyrimų instituto atliktos mokslo studijos „Grįžtamoji migracija: teorinės išvalgos ir situacija Lietuvoje“ (2009 metai) duomenimis, daugelis užsienyje gyvenančių Lietuvos Respublikos piliečių, nors ir neketina grįžti, bet norėtų aktyviau dalyvauti politiniame Lietuvos gyvenime. Daugiau nei pusė užsienio lietuvių bendruomenių atstovų norėtų, kad užsienyje gyvenantys Lietuvos Respublikos piliečiai turėtų balsavimo teisę ne tik Lietuvos Respublikos Seimo, bet ir savivaldybių rinkimuose, turėtų savo atstovus Lietuvos Respublikos Seime, būtų renkami į Lietuvos Respublikos Seimą.

15.5. Lietuvos valstybei svarbu, kad iš jos išvykę asmenys nenutrauktų ryšių su gimtine ir savo žiniomis ir investicijomis prisidėtų prie Lietuvos ekonomikos augimo. Užsienyje gyvenantys lietuvių verslininkai galėtų padėti Lietuvos verslininkams įsitvirtinti užsienio rinkose, ginti Lietuvos ekonominius interesus užsienyje.

15.6. Geras Lietuvos ir jos diasporos stiprėjančio ekonominio bendradarbiavimo pavyzdys – plėtojama Pasaulio lietuvių ekonomikos forumo (PLEF) veikla. Jau keletą metų šie forumai organizuojami Lietuvoje ir užsienyje, atsižvelgiant į Lietuvos ekonominius interesus ir jos diasporos svorį tam tikroje užsienio valstybėje. Plėtojant Pasaulio lietuvių ekonomikos forumo veiklą, bendromis Lietuvos valstybės institucijų ir įstaigų, verslo struktūrų ir Lietuvos diasporos pastangomis kuriamas globalus verslo ryšių tinklas, užtikrinantis nuolatinius ir veiksmingus Lietuvos verslo bendruomenės, valstybės institucijų ir įstaigų, diasporos informacinius ir konsultacinius mainus. Toks tinklas gali tapti sektinu pavyzdžiu, kaip kurti kitus specializuotus profesinius, akademinus, kultūrinius ir visuomeninius tinklus.

15.7. Vienas iš Lietuvos ir po pasaulį pasklidusių lietuvių mokslininkų bendradarbiavimo pavyzdžių – kas treji metai rengiami pasaulio lietuvių mokslo ir kūrybos simpoziumai. Šie simpoziumai pradėti organizuoti 1969 metais Jungtinėse Amerikos Valstijose lietuvių bendruomenės iniciatyva. Per simpoziumus susitinka ir savo veiklą pristato lietuvių kilmės ir Lietuvoje gyvenantys mokslininkai, kultūros veikėjai, studentai, doktorantai, užmezgami nauji ryšiai. Svarbu užtikrinti šių simpoziumų tęstinumą ir taip palaikyti Lietuvoje ir užsienyje gyvenančių mokslininkų bendras iniciatyvas, kurios galėtų prisidėti prie Lietuvos pažangos.

15.8. Globaliu reiškiniu tapęs žmonių judėjimas kelia naujų iššūkių Lietuvos kultūros politikai, skatina keisti požiūrį į visuomenės, bendruomenių ir joms atstovaujančių individų tautinį tapatumą, kitaip aiškinti lietuviybės sampratą: su tam tikra teritorija siejamą tautinio tapatumo idėją pakeisti dinamiška ir atvira šiuolaikinės visuomenės procesams. Taigi ir kultūros politika turėtų būti siejama ne tik su esama Lietuvos teritorija, bet apimti ir Lietuvos tautos dalį užsienyje, skatinti ją pagal galimybes dalyvauti įgyvendinant kultūros politiką.

15.9. Kultūros paveldas – neatskiriama tautos tapatumo ir kultūros politikos dalis. Prie Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo užsienyje nustatymo ir išsaugojimo, informacijos apie jį sklaidos per projektinę veiklą galėtų prisidėti užsienio lietuvių bendruomenės ir organizacijos.

15.10. Užsienio lietuvių organizacijų veiklos dokumentai gali būti vertingi tyrimų ir istorinės atminties šaltiniai. Lietuvos valstybinės archyvų sistemos įstaigos nuo 1990 metų siekė sugrąžinti Lietuvai istorinio paveldo ir su Lietuva susijusius dokumentus ar jų kopijas. Lietuvos archyvų departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės duomenimis, Lietuvos valstybės archyvai 1991–2009 metais perėmė saugoti 9 055 bylas, 292 kino juostas, 3 311 nuotraukų, 8 303 garso įrašus. Tačiau Lietuvos valstybės institucijų ir įstaigų bendradarbiavimas su archyvų turėtojais užsienyje neįgavo sisteminio pobūdžio, nebuvo už šio bendradarbiavimo koordinavimą atsakingos vienos institucijos. Lietuvoje veikiančioms institucijoms trūksta informacijos apie archyvų turėtojus užsienyje ir jų turimų dokumentų reikšmę, o archyvų turėtojams užsienyje – dokumentų tvarkymo ir naudojimo žinių. Lietuvos valstybės institucijoms ir įstaigoms bendradarbiaujant su užsienio lietuviais, archyvai užsienyje turėtų būti tinkamai sutvarkyti, išsaugoti ir integruoti į informacinę erdvę.

15.11. Svarbus vaidmuo plėtojant užsienio lietuvių ryšius su Lietuva tenka savivaldybių institucijoms ir įstaigoms. Būtina sistemingai ir aktyviai stiprinti lietuvių vienijančius saitus – plėtoti abipusius mainus, vizitus, lietuvių puoselėjimo, kultūros, mokslo, sporto sričių projektinę veiklą, skatinti užsienio lietuvius įsitraukti į gimtojo miesto ar rajono veiklą, planuojamas įgyvendinti su užsienio valstybių miestais bendradarbiavimo programas, pasinaudoti jų patirtimi ir idėjomis svarstant konkretaus miesto ar rajono viziją ir sprendžiant jo problemas. Toks bendradarbiavimas ne tik stiprintų užsienio lietuvių ryšius su Lietuva, bet ir prisidėtų prie susigiminiavusių miestų verslo, kultūros, švietimo ir sporto programų plėtos.

16. Antrojo tikslo vertinimo kriterijus – sudarytos platesnės galimybės užsienio lietuviams dalyvauti įvairių sričių Lietuvos gyvenime: palyginti su 2011 metais, 2019 metais sudaryta daugiau ir įvairesnių galimybių.

17. Uždaviniai antrajam tikslui pasiekti:

17.1. plėsti užsienyje gyvenančių Lietuvos Respublikos piliečių dalyvavimo Lietuvos politiniame gyvenime galimybes: spręsti užsienyje gyvenantiems Lietuvos Respublikos piliečiams skirtų rinkimų apygardų sudarymo klausimus, sudaryti jiems sąlygas balsuoti internetu;

17.2. skatinti užsienio valstybėse veikiančias ir užsienio lietuvių vadovaujamas verslo struktūras bendradarbiauti su Lietuvos asocijuotomis verslo struktūromis, valstybės institucijomis ir įstaigomis, atsakingomis už eksporto ir investicijų skatinimą;

17.3. susisteminti informaciją apie Lietuvai reikšmingą kultūros paveldą užsienyje, skatinti užsienio lietuvius dalyvauti prižiūrint kultūros paveldą užsienyje ir skleisti apie jį informaciją;

17.4. rūpintis archyvų užsienyje išsaugojimu, integravimu į informacinę erdvę ir sklaidą;

17.5. skatinti užsienio lietuvius dalyvauti su Lietuva susijusioje mokslo, kultūros ir sporto veikloje, o Lietuvos savivaldybių institucijas ir įstaigas – aktyviau įsitraukti į bendras su užsienio lietuviais iniciatyvas ir projektus.

18. Uždavinių antrajam tikslui pasiekti vertinimo kriterijai:

18.1. Lietuvos Respublikos piliečių užsienyje aktyvumo rinkimuose didėjimas (procentais): dabartinė reikšmė (2009 metais) – 10; siektina reikšmė (2019 metais) – 20;

18.2. surengtų Lietuvos ekonominiams interesams atstovaujančių tarptautinių renginių ir iniciatyvų, kuriose dalyvauja Lietuvos diasporos atstovai, skaičius: dabartinė reikšmė (2010 metais) – 30; siektina reikšmė (2019 metais) – ne mažiau kaip po 30 kasmet;

18.3. parengtas Lietuvai reikšmingo užsienyje esančio kultūros paveldo sąvadas, išplėtos galimybės užsienio lietuviams prisidėti prie Lietuvai svarbaus kultūros paveldo užsienyje išsaugojimo ir informacijos apie jį sklaidos: dabartinė reikšmė (2010 metais) – nėra; siektina reikšmė (2019 metais) – yra;

18.4. identifikuotų ir į informacinę erdvę integruotų užsienio lietuvių archyvų rinkinių skaičius: dabartinė reikšmė (2010 metais) – 0; siektina reikšmė (2019 metais) – 200;

18.5. nustatytos teisės aktų nuostatos, trukdančios užsienio lietuviams dalyvauti Lietuvoje vykdomuose mokslo, švietimo, kultūros ir socialiniuose projektuose, ir inicijuoti šių nuostatų pakeitimai: dabartinė reikšmė (2010 metais) – nėra; siektina reikšmė (2019 metais) – yra.

19. Trečiasis tikslas – stiprinti užsienio lietuvių ryšius su Lietuva ir taip skatinti juos grįžti į tėvynę, protų nutekėjimo procesą paversti protų apykaitos procesu. Vadovaujamosi šiomis nuostatomis:

19.1. Šiandienos aplinkybės diktuoja naują požiūrį į valstybės ir jos tautos dalies užsienyje santykį, pagrįstą būtinybe skatinti į užsienį išvykusius ir ten gyvenančius lietuvius plėtoti ryšius su Lietuva, kaip daugiasluoksniu istoriniu, politiniu, ekonominiu ir kultūriniu vienetu. Ryšių su Lietuva stiprinimas užsienio lietuviams padėtų neatitolti nuo politinio, socialinio, kultūrinio ir ekonominio Lietuvos gyvenimo, apsispręsti grįžti į Lietuvą ir čia reintegrotis.

19.2. Iki šiol trūksta tikslų ir patikimų statistinių duomenų apie Lietuvos tautos dalį užsienyje: užsienio valstybių institucijų pateikiama informacija dažnai netiksli, ne visi Lietuvos gyventojai deklaruoja išvykimą iš Lietuvos, kaip numato Lietuvos Respublikos gyvenamosios vietos deklaravimo įstatymas (Žin., 1998, Nr. 66-1940), Lietuvos Respublikos diplomatinė atstovybių ir konsulinių įstaigų teikiama informacija fragmentiška, nes konsulinė registracija neprivaloma ir atliekama tik Lietuvos Respublikos piliečių pageidavimu.

19.3. Siekiant tiksliau nustatyti, kiek iš Lietuvos išvykę gyventojų, kodėl ir į kokias valstybes, geriau pažinti Lietuvos diasporos būklę, turi būti periodiškai atliekamos užsienio lietuvių apklausos ir tyrimai. Tai leistų geriau pažinti Lietuvos diasporos interesus ir poreikius, vertybines, kultūrinis ir kitas nuostatas, padėtų nustatyti veiksmus, lemiančius apsisprendimą grįžti į tėvynę.

19.4. Per 20 nepriklausomybės metų iš Lietuvos išvyko daugiau kaip 0,5 mln. gyventojų, dalis jų – mokslininkai, tyrėjai, aukštos kvalifikacijos informacinių ir ryšių technologijų ar sveikatos priežiūros specialistai. Tai neigiamai veikia Lietuvos mokslo ir ekonomikos raidą. Visuomenės apklausos ir tyrimai rodo, kad emigracijos mastą labiausiai

lemia gyvenimo lygio įvairiose valstybėse skirtumai. Daugelis išvykusių į užsienį Lietuvos mokslininkų, tyrėjų, aukštos kvalifikacijos specialistų nesieja savęs ilgalaikiais ryšiais su užsienio valstybe, kurioje dabar gyvena, tačiau, be socialinių-ekonominių sąlygų, nurodo ir kitas grįžimo sąlygas: aiškią karjeros ir darbo perspektyvą, šiuolaikišką darbo aplinką, mokslo finansavimo sistemos pokyčius, galimybę vykdyti pasaulinio lygio mokslinius tyrimus. Užsienio lietuviai norėtų dalyvauti Lietuvos socialiniame ir ekonominiame gyvenime per trumpalaikius vizitus ir bendrus projektus, bendradarbiauti su mokslo ir studijų institucijomis. Viena iš priemonių, galinčių aktyvinti tokį bendradarbiavimą, – informacijos iš įvairių šaltinių apie Lietuvoje vykdomus projektus ir iniciatyvas, jų finansavimo, darbo, studijų galimybes sistemimas ir sklaida. Siekiant išlaikyti ryšį su užsienyje gyvenančiu ar išvykusi studijuoti jaunimu, būtina skatinti užsienyje studijuojančius asmenis atlikti praktiką (stažuotes) Lietuvos valstybės institucijose ir įstaigose, privačiose bendrovėse.

19.5. Užsienio lietuvius grįžti skatinantys veiksniai gali būti įvairūs – politiniai, socialiniai-ekonominiai, tokie, kurie svarbūs konkrečiam asmeniui. Nors deklaratyviai skatinama grįžti į Lietuvą, yra daug praktinių problemų, kurios stabdo grįžimą. Viena iš jų – nepakankama informacijos apie socialines-ekonomines garantijas, darbo ir persikvalifikavimo galimybes Lietuvoje sklaida ir prieinamumas. Skatinimo grįžti požiūriu svarbu, kad užsienio lietuviams būtų sudarytos galimybės gauti susistemintą, naudingą ir teisingą informaciją rūpimais su grįžimu į tėvynę susijusiais klausimais.

19.6. Sugrįžusių į Lietuvą asmenų socializacijos, integravimosi į visuomenę ir darbo rinką sėkmė gali lemti ne vien jų pačių reintegravimąsi Lietuvoje, bet ir jų draugų, artimųjų, likusių užsienyje, apsisprendimą grįžti. Taigi būtina tobulinti viešųjų paslaugų sistemą, padėsiančią spręsti opiausias su reintegravimusi į Lietuvos gyvenimą susijusias problemas. Tradiciškos reintegracijos paslaugos – padėti spręsti socialinės apsaugos klausimus, susirasti darbą, persikvalifikuoti, parengti specialias mokymo programas grįžtantiems vaikams, teikti psichologinę pagalbą jau sugrįžusiems ir grįžti ketinantiems lietuviams ir jų šeimos nariams. Prie šios pagalbos teikimo daugiau galėtų prisidėti nevyriausybinės organizacijos.

20. Trečiojo tikslo vertinimo kriterijus – pagerėjęs užsienio lietuvių informuotumas grįžimo į Lietuvą, reintegracijos ir dalyvavimo Lietuvos gyvenime klausimais: dabartinė reikšmė (2010 metais) – nepakankamas; siektina reikšmė (2019 metais) – pakankamas.

21. Uždaviniai trečiajam tikslui pasiekti:

21.1. vykdyti užsienio lietuvių būklės ir poreikių stebėseną;

21.2. sudaryti sąlygas užsienio lietuviams „vieno langelio“ principu gauti rūpimą informaciją grįžimo į tėvynę klausimais;

21.3. sukurti paslaugų sistemą, skirtą grįžtantiems į tėvynę lietuviams ir jų šeimos nariams reintegruoti Lietuvoje;

21.4. skatinti grįžti (taip pat ir atvykti trumpalaikių vizitų) užsienio lietuvius ir jų tikslines grupes: mokslininkus, tyrėjus, aukštos kvalifikacijos specialistus, o užsienyje studijuojančius asmenis – atlikti praktiką (stažuotis) Lietuvos valstybės institucijose ir įstaigose, privačiose bendrovėse;

21.5. sudaryti kuo palankesnes galimybes užsienio lietuviams dalyvauti rengiant teisės aktus ir vertinant nepalankias grįžimo skatinimo požiūriu jų nuostatas.

22. Uždavinių trečiajam tikslui pasiekti vertinimo kriterijai:

22.1. atlikti užsienio lietuvių būklės, poreikių tyrimai (apklauso): dabartinė reikšmė (2010 metais) – nėra; siektina reikšmė (2019 metais) – ne mažiau kaip po vieną kas dvejus metus;

22.2. išplėtotą informacijos rūpimais grįžimo į tėvynę teikimo klausimais sistema: dabartinė reikšmė (2010 metais) – nepakankamai koordinuotai veikianti sistema; siektina reikšmė (2019 metais) – išplėtotą ir koordinuotai veikianti sistema;

22.3. sukurta grįžtančių į tėvynę lietuvių reintegraciją lengvinanti paslaugų sistema: dabartinė reikšmė (2010 metais) – nėra; siektina reikšmė (2019 metais) – yra;

22.4. užsienio lietuvių, studijuojančių Lietuvos aukštosiose mokyklose ir gaunančių valstybės paramą, skaičius: dabartinė reikšmė (2010 metais) – 150, siektina reikšmė (2019 metais) – 200;

22.5. užsienyje studijuojančių asmenų, kurie atliko praktiką (stažavosi) Lietuvos valstybės institucijose ir įstaigose, privačiose bendrovėse, skaičius: dabartinė reikšmė (2010 metais) – 32; siektina reikšmė (2019 metais) – 64;

22.6. susisteminta informacija apie Lietuvos diasporos tikslines grupes: dabartinė reikšmė (2010 metais) – nėra; siektina reikšmė (2019 metais) – yra;

22.7. kartu su užsienio lietuviais vykdoma Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatų stebėseną, siekiant nustatyti nepalankias grįžimo skatinimo požiūriu nuostatas: dabartinė reikšmė (2010 metais) – į stebėsenos procesą neįtraukti užsienio lietuviai; siektina reikšmė (2019 metais) – į stebėsenos procesą įsitraukę užsienio lietuviai.

23. Ketvirtasis Programos tikslas – naudojantis modernių technologijų ir informacinės sklaidos galimybėmis, sukurti lietuvius Lietuvoje ir užsienyje jungiančią komunikacijos erdvę, atitinkančią informacinius, socialinius, kultūrinius ir kitus jų poreikius. Vadovaujamosi šiomis nuostatomis:

23.1. Kasmet gausėja neregistruotų užsienio lietuvių organizacijų, susikūrusių pagal geografinę vietovę, veiklą, pomėgius ar kitus interesus, tai liudija, kad norima burtis. Tokių organizacijų sąveiką ir ryšį su Lietuva papildo skaitmeninėmis technologijomis grįsti virtualūs ryšiai, leidžiantys keistis rūpima informacija, kasdien susisiekti su giminaičiais ir draugais. Derėtų patobulinti esamus interneto vartus arba sukurti naują lietuvius pasaulyje jungiančią internetinę erdvę ir naudoti juos ne tik informacinėms, socialinėms, kultūrinėms, lituanistinio švietimo, konsulinėms paslaugoms teikti, bet ir bendruomeniškumui, įsitraukimui į veikiančias nevyriausybinės organizacijas ir virtualius socialinius tinklus skatinti, tautos ryšiams stiprinti ir plėtoti ir atotrūkiui tarp Lietuvoje gyvenančių ir išvykusių lietuvių mažinti. Elektroniniu būdu teikiamų viešųjų paslaugų prieinamumas ir kokybė leistų užsienio lietuviams efektyviau ir greičiau įsitraukti į Lietuvos gyvenimą.

23.2. Lietuvai, turinčiai gausią diasporą užsienyje, ypač aktualus informacijos sklaidos už Lietuvos ribų klausimas. Užtikrinant Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos kanalo

„LTV World“ veiklą, siekiama sudaryti sąlygas užsienio valstybėse skleisti informaciją apie Lietuvą, jos kultūrą, puoselėti lietuvių kalbą, išlaikyti glaudžius ryšius su užsienio lietuviais, teikti lietuvių kalbos, istorijos, geografijos, tradicijų ir kultūros pamokas. Kanalo sklaidos galimybės, laidų kokybė ir įvairovė turi atitikti užsienio lietuvių poreikius, kuriuos numatoma nustatyti apklausų būdu.

23.3. Programa „LTV World“ šiuo metu matoma visoje Šiaurės Amerikoje ir Europoje, Rytuose – iki pat Uralo kalnų, Gruzijos, Armėnijos, Azerbaidžano ir Turkijos. Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisijos 2010 m. balandžio 22 d. rezoliuciją dėl televizijos kanalo „LTV World“ transliavimo, turi būti siekiama, kad transliavimo signalas pasiektų užsienio lietuvius, gyvenančius Australijoje ir Pietų Amerikoje, taip pat užtikrinti geros kokybės kanalo transliavimą internetu.

23.4. Kryptingai vykdydamas viešųjų ryšių darbą, „LTV World“ televizijos kanalas turėtų prisidėti prie skatinimo grįžti ir skleisti informaciją, susijusią su reintegravimusi Lietuvoje, taip pat sudaryti galimybę užsienio lietuviams turėti savo kuriamas laidas.

24. Ketvirtojo tikslo vertinimo kriterijus – sukurta užsienio lietuvių komunikacijos ir viešųjų paslaugų poreikius atitinkanti sistema: dabartinė reikšmė (2010 metais) – nėra; siektina reikšmė (2019 metais) – yra.

25. Uždaviniai ketvirtajam tikslui pasiekti:

25.1. vadovaujantis efektyvumo ir sąnaudų proporcingumo kriterijais, sukurti interneto tinklalapį, jungiantį lietuvius pasaulyje į vieną komunikacijos erdvę;

25.2. užtikrinti Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos kanalo „LTV World“ pasiekiamumą ir plėtrą užsienyje;

25.3. atlikti viešųjų paslaugų atitiktis užsienio lietuvių poreikiams tyrimus.

26. Uždavinių ketvirtajam tikslui pasiekti vertinimo kriterijai:

26.1. sukurtas užsienio lietuvių poreikius atitinkantis interneto tinklalapis: dabartinė reikšmė (2010 metais) – nėra; siektina reikšmė (2019 metais) – yra;

26.2. televizijos kanalo „LTV World“ pasiekiamumas ir plėtra pasaulyje: dabartinė reikšmė (2010 metais) – kanalas „LTV World“ per palydovą transliuojamas 24 valandas per parą Europoje ir Šiaurės Amerikoje ir tiesiogiai transliuojamas internetu; siektina reikšmė (2019 metais) – kanalas „LTV World“ per palydovą matomas Europoje, Šiaurės Amerikoje, Pietų Amerikoje, Australijoje ir užtikrinamas jo tiesioginis transliavimas internetu naudojant naujausias technologijas;

26.3. nustatyta teikiamų viešųjų paslaugų atitiktis užsienio lietuvių poreikiams: dabartinė reikšmė (2010 metais) – nenustatyta; siektina reikšmė (2019 metais) – nustatyta.

27. Penktasis Programos tikslas – skatinti Lietuvos diasporą įsitraukti į informacijos apie Lietuvą sklaidą pasaulyje. Vadovaujamosi šiomis nuostatomis:

27.1. Istorinis Lietuvos diasporos vaidmuo, kuris jai teko Lietuvai atgaunant nepriklausomybę ir įsitvirtinant pasaulyje, liudija apie pasiaukojamą veiklą tėvynės labui, ryžtą atstovauti jos egzistenciniams interesams ir prisidėti prie Lietuvos autoriteto didinimo pasaulyje.

27.2. Lietuvos diasporai XXI amžiuje dažnai priskiriamas pasyvios auditorijos, o ne lietuvių kultūros, didžiausių Lietuvos laimėjimų užsienyje skleidėjos vaidmuo. Gerai išmananti įvairių užsienio valstybių specifiką Lietuvos diaspora yra sukaupusi vertingos Lietuvos pristatymo užsienyje patirties, kurią būtina pasinaudoti Lietuvos įvaizdžiui pasaulyje gerinti.

27.3. Svarbus vaidmuo pristatant Lietuvą ir Lietuvos turizmo išteklius tenka Lietuvos turizmo informacijos centrams užsienyje. Valstybinio turizmo departamento prie Ūkio ministerijos duomenimis, 2010 metais tokie centrai veikė 8 užsienio valstybėse: Vokietijoje (Berlyne), Lenkijoje (Varšuvoje), Suomijoje (Helsinkyje), Rusijoje (Maskvoje), Jungtinėje Karalystėje (Londone), Prancūzijoje (Paryžiuje), Italijoje (Romoje), Ispanijoje (Barselonoje). Kai kuriuose turizmo informacijos centruose dirba užsienio lietuviai, kurie neretai yra ir aktyvūs užsienio lietuvių bendruomenių nariai. Siekiant racionaliai naudoti finansinius ir žmogiškuosius išteklius, būtina skatinti užsienio lietuvius ir Lietuvos draugus aktyviau įsitraukti į šių centrų veiklą pristatant patrauklias turizmo galimybes Lietuvoje ir plečiant Lietuvos turizmo rinką užsienyje.

27.4. Iki šiol valstybės strateginio planavimo santykiams su užsienio lietuviais skirtuose dokumentuose nebuvo pabrėžtas ketinimas stiprinti ryšius su įvairių tautybių asmenimis, kurie gimė ir (ar) gyveno Lietuvoje ir save sieja su Lietuva. Lietuvos draugai, užsienio valstybių piliečiai, siejantys save su Lietuva ir savanoriškai prisidedantys prie informacijos apie Lietuvą sklaidos, Lietuvos interesų pasaulyje stiprinimo, yra Lietuvos kultūros, mokslo ar verslo ambasadoriai užsienyje, neatsiejama „Globalios Lietuvos“ dalis.

28. Penktojo tikslo vertinimo kriterijus – Lietuvos žinomumas ir tarptautinis patrauklumas užsienio lietuvių gyvenamose valstybėse: dabartinė reikšmė (2010 metais) – patenkinamas; siektina reikšmė (2019 metais) – geras.

29. Uždaviniai penktajam tikslui pasiekti:

29.1. remiantis Lietuvos diasporos patirtimi ir ryšiais, koordinuotomis pastangomis kuo plačiau pristatyti Lietuvą pasauliui ir plėsti atstovavimą Lietuvos interesams užsienyje, skatinti Lietuvos diasporą įsitraukti į atvykstamojo turizmo į Lietuvą populiarinimą, gausinti Lietuvos draugų;

29.2. supažindinti Lietuvos visuomenę su užsienio lietuvių veikla ir įvairių sričių laimėjimais.

30. Uždavinių penktajam tikslui pasiekti vertinimo kriterijai:

30.1. Lietuvos pristatymo užsienyje projektų ir iniciatyvų, kuriuose dalyvauja Lietuvos diaspora ir Lietuvos draugai, skaičius: dabartinė reikšmė (2010 metais) – 140; siektina reikšmė (2019 metais) – 180;

30.2. apklausos būdu nustatomas Lietuvos visuomenės informuotumas apie Lietuvos diasporos veiklą: dabartinė reikšmė (2010 metais) – patenkinamas; siektina reikšmė (2019 metais) – geras.

IV. PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS

31. Programos įgyvendinimą koordinuoja Užsienio reikalų ministerija.

32. Programos įgyvendinimo priežiūrą atlieka Užsienio lietuvių reikalų koordinavimo komisija, sudaryta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. balandžio 22 d. nutarimu Nr. 335 „Dėl Užsienio lietuvių reikalų koordinavimo komisijos sudarymo“ (Žin., 2009, Nr. [49-1982](#)).

33. Programos įgyvendinimo priemonių tarpinstitucinį 2012–2014 metų veiklos planą tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

34. Programą įgyvendinančios ministerijos, kitos valstybės institucijos ir įstaigos kasmet iki sausio 20 dienos Užsienio reikalų ministerijai teikia duomenis apie 33 punkte nurodyto plano vykdymo rezultatus.

35. Programą pagal kompetenciją įgyvendina Finansų ministerija, Kultūros ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Susisiekimo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerijos, Švietimo ir mokslo ministerija, Teisingumo ministerija, Ūkio ministerija, Užsienio reikalų ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Lietuvos darbo birža prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Kūno kultūros ir sporto departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Migracijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos, Valstybinis turizmo departamentas prie Ūkio ministerijos, Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba, Lietuvos Respublikos vyriausioji rinkimų komisija, Lietuvos savivaldybės, Lietuvos statistikos departamentas, kitos valstybės institucijos ir įstaigos.

36. Programa įgyvendinama iš asignavimų valdytojams skirtų bendrųjų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų, savivaldybių biudžetų ir kitų teisėtai gautų lėšų.

37. Programos įgyvendinimas taip pat grindžiamas visuomeniškumo ir savanoriškos veiklos principais. Tikimasi, kad įgyvendinant Programą aktyviai dalyvaus Pasaulio lietuvių bendruomenė ir kitos nevyriausybinės organizacijos.
